

زمین شناسی از دیدگاه قرآن کریم

تألیف

دکتر کاوه خاکسار

عضو هیأت علمی مرکز آموزش عالی امام خمینی (ره)

دکتر کیوان خاکسار

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم

۱۳۹۴

سرشناسه	خاکسار، کاوه، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور	زمین شناسی از دیدگاه قرآن کریم
مشخصات نشر	تهران: پادینا، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۰۸ص.: مصور، جدول، نمودار
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۷۷-۰۰-۸:
وضعیت فهرست نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
یادداشت	کتابنامه.
شناسه افزوده	خاکسار، کیوان، ۱۳۳۹ -
شماره کتابشناسی ملی	۳۸۳۰۴۰۱

زمین شناسی از دیدگاه قرآن کریم

مؤلفان: دکتر کاوه خاکسار، دکتر کیوان خاکسار

ناشر: پادینا (۹۱۲۵۰۸۸۳۸۱)

طراحی روی جلد: محبوبه کیامری

نوبت چاپ و سال چاپ: اول، ۱۳۹۴

سال نشر: ۱۳۹۴

قطع و تیراژ: وزیری - ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۷۷-۰۰-۸

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

فصل	فهرست مطالب	صفحه
اول	چگونگی پیدایش جهان (انفجار بزرگ) از دیدگاه قرآن کریم	۱۱
دوم	کوهها و کوهزایی	۵۱
سوم	آتشفشان در قرآن مجید	۶۳
چهارم	زلزله در قرآن مجید	۷۱
پنجم	آبهای زیر زمینی	۱۰۳
منابع		۱۱۱

پیشگفتار

حس کنجکوی، دانش طلبی، آدمی را بر می‌انگیزد که افزون بر شناخت خود و خدای خویش، در طریق شناختی جهان پیرامون خود و قوانین حاکم بر این پدیده‌ها گام بردارد و اساساً می‌توان پیدایش و رشد بشری از علم بشری را پاسخی به نیاز فطری انسان به جهان‌شناسی دانست. به دیگر سخن، دایره علمی انسان به خدا آگاهی و خود آگاهی محدود نمی‌گردد. بلکه کمال دانش او در گروه پیوستن ضلع دیگر مثلث معرفت، یعنی جهان آگاهی است. اسلام حقایق فراوانی را در باب پیدایش جهان پدیده‌های طبیعی و فراطبیعی و روابط حاکم بر آن‌ها عرضه داشت و آیات و روایات بیشماری، از مسائل جهان‌شناختی سخن گفته است.

قرآن مجید کتاب صرفاً علمی نیست و خداوند تعالی در معرفی می‌فرماید ولی نظریات و مطالب بسیار دقیق و عمیق علمی را مطرح کرده است که موم تجربی بشر به بعضی از آن‌ها پی برده و بعضی همچنان به صورت اسرار ناشکفته باقی مانده‌اند. قرآن موجب انسان‌ها را دعوت می‌کند که در چگونگی آفریده شدن موجودات تدبر و دقت نظر داشته باشند: «آسمان چگونه رفیع شده؟ زمین چگونه مسطح شده؟ و کوه‌ها چگونه نصب شده‌اند؟»

جهان در نظر اسلام - از نظر دین مبین اسلام جهان آفریده خداست، و چیزی در جهان (رودخانه‌ها، کوه‌ها، درختان، حیوانات، پرندگان، و هر چیز دیگر) به وسیله خدا خلق شده است. قرآن بارها به انسان یادآوری می‌کند که مخلوقات جهان آفرینش آفریده خداوندند. هر چیزی در عالم گواه عظمت و قدرت اوست. آسمان و زمین و هر چه در آن‌هاست آفریده اوست و فقط اوست که حافظ و نگهدارنده هر چیزی است. از نظر جهان بینی توحیدی اسلامی، جهان یک آفریده است و با عنایت و مشیت الهی نگهداری می‌شود. جهان (به معنای ما سوی الله) مخلوق خداوند بوده و کائنات لحظه‌ای از خداوند بی نیاز نبوده و نخواهند بود. اینکه می‌گوییم جهان مخلوق خدا است بدین معناست که جهان به اراده او آفریده شده و نسبت آن با خدا نسبت تولیدی از قبیل پدر و فرزند نیست، چنانکه می‌فرماید: **لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ؛** نه زاده و نه زاییده شده. (توحید/ ۳)

گرچه قرآن کریم به صراحت بحث خلقت و جهان هستی و کیفیت و جزئیات آن را مطرح نکرده؛ ولی خداوند متعال درباره منشأ آفرینش و مخلوقات عالم هستی می‌فرماید: «وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ؛ او کسی است که آسمان‌ها و زمین را در شش روز (شش دوران) آفرید و عرش (قدرت) او بر آب قرار داشت (به خاطر این آفرید) تا شما را آزمایش کند تا کدام یک عملتان بهتر است و اگر بگویید شما بعد از مرگ برانگیخته می‌شوید، مسلماً کافران می‌گویند این سحر آشکاری است. (هود/ ۷)

کلمه «عرش» به معنای سقف یا شیء سقف دار است و به تخت‌های بلند مانند تخت‌های سلاطین نیز گفته می‌شود؛ ولی این کلمه در آیه مذکور به معنای قدرت به کار رفته است؛ چنانکه واژه تخت نیز در فارسی به معنای قدرت به کار می‌رود. کلمه «عرش» گاهی نیز به معنای مجموعه جهان هستی است، زیرا تخت قدرت خداوند تمام جهان را فرا می‌گیرد. راغب اصفهانی می‌گوید: کلمه "استوی" وقتی یا "بی" مددی شد به معنای استیلاء و تسلط است. کلمه "ماء" به معنای آب است و گاهی نیز به هر شیء مایع "ماء" گفته می‌شود.

بنابراین، از معنای واژه «عرش» «ماء» چنین بر می‌آید که در آغاز آفرینش، جهان هستی به صورت مواد مذابی بوده (یا گازهای فوق‌العاده فشرده که شکل مواد مذاب و مایع را داشت) سپس در این توده آب گونه حرکات شدید و انفجاری عظیم رخ داد و قسمت‌هایی از سطح آن پی در پی به خارج پرتاب شد، این اتصال و به هم پیوستگی، انفصال و جدایی گرایید و سیارات و ستارگان یکی بعد از دیگری شکل یافتند در برخی آیات قرآن کریم اشاره دارد که آسمان و زمین و به طور کلی تمام هستی و خلقت بدون نیاز به وجود ماده قبل از خلقت خداوند متعال و به وسیله قدرت نامتناهی و بی پایان او خلق شده‌اند، چنان که خداوند متعال می‌فرماید: **بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ** (البقره، ۱۱۷)؛ هستی بحسب آسمان‌ها و زمین او است، و هنگامی که فرمان وجود چیزی را صادر می‌کند، می‌گوید: موجود باش و آن فوراً موجود می‌شود.

خداوند متعال همچنین می‌فرماید: **أُولَئِكَ يَرْجَوْنَ الْكَافِرُونَ أَن السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ** (انبیاء، ۳۰)؛ آیا کافران ندیدند که آسمان‌ها و زمین به هم پیوسته بودند و ما آنها را از یکدیگر باز کردیم؟ و هر چیز زنده‌ای را از آب قرار دادیم. (انبیاء/ ۳۰) از آیه مذکور برمی‌آید که به هم پیوستگی آسمان و زمین اشاره به آغاز خلقت است که بر اساس نظرهای دانشمندان، مجموعه این جهان به صورت توده واحد عظیمی از بخار سوزان بود

که بر اثر انفجارهای درونی و حرکت، به تدریج تجزیه شد و کواکب و ستارگان از جمله منظومه شمسی و کره زمین به وجود آمد و باز هم جهان در حال گسترش است. در این نوشتار سعی شده است که زمین شناسی کره زمین را از دیدگاه قرآن کریم مورد کنکاش قرار گیرد و چگونگی بوجود آمدن پدیده‌هایی مثل کوه‌ها، آتشفشان‌ها و زلزله بررسی گردند.

www.ketab.ir